



Bokredaktör: Gun Berefelt Tel: 08-790 34 80

"Can you hear me?"

Can you hear me? kunde väl vara poetens rop till läsaren, hennes undran om dikten når fram, inte endast till det yttre, men om den tränger in i hjärtat. I Eva Ströms nya diktsamling »Berättelser» – hennes sjätte sedan debuten 1977 – är det anropet mellan systerfartygen Silja Europa och Estonia, kusligt aktuellt just nu, då årsdagen av Estonias förlisning på olika sätt högtidlighållits.

Formfulländade prosadikter

Eva Ström – hon intervjuades i 42/97 av Läkartidningen – har här funnit en ny form för sitt diktande, största delen av boken består av korta prosadikter på knappt en halv sida.

Hennes språk är som alltid formfulländat och precist, hennes prosadikter har en inneboende poetisk rytm. Gärna färgar hon texten med ett medicinskt ord, gangrän, xantelasmer, arteriellt liv – de lyser som exotiska lyktor.

Precist skildrade amerikanska vardagsdetaljer

Hennes korta »Berättelser» handlar om Amerika, om den blandade staden New York med de svarta tonåringarna som spelar basket på de inhägnade skolgårdarna, om den vita mormonkyrkan invid La Jolla – i sig en ohygglighet – om den religiösa skvalmusiken som i varuhuset kontinuerligt faller över de inlagda rödbeterna och de hudfärgade totemmaskerna, om de fattiga, de tigande, de stympade. Hennes inlevelse är intensiv. Den som liksom jag bott i Amerika, måste beundra den precision med vilken hon sätter sin berättelses ljus på typiskt amerikanska vardagsdetaljer.

Främlingskap inför det kända

Hon berättar inte om »Deja vu» men om »Jamais vu», inte om något man känner igen, nej om en plötslig känsla av överklighet och främlingskap inför det kända. »Det ögat ser» heter den sista delen. Här finns berättelsen om fotografiet av ett öga och vad ögat såg. »Gränsövergång» heter berättelsen om

dagens uppgifter som är som ekvationer. Här kommer kärleken till matematiken tillbaka. Man ställer upp en hjälplösning för att genomlida dagen, man skapar en illusion av att vara levande genom att betala räkningar och tömma brevlådan.

Det individuella i det obegripligt stora

Inlagda i mitten finns de tretton dikterna om Estonia, åter utgångna från något matematiskt, från Bachs invention nr 14 i B-dur, där vänsterhanden hela tiden frågar högerhanden om den hör. Silja Europa anropar: Estonia, can you reply? Men det kommer inget svar! inte annat än en ilandfluten svart damsko. O systerfartyg! Och du ser oss inte! Flicka – varför läste du läxorna så noggrant? Trossen drar kroppen nedåt. Mot djupet. Dödsannonserna är tunga av vatten. Översköljda av vågor. M'aidez. Ensamma i mörkret. Black out. What's going on? Can you reply?

Estoniadikterna har denna staccatoformade korthet och skapar en upplevelse av det individuella i det obegripligt stora, en känsla av att vara med på det mörka havet:

»Sommarens hetta och glödande positioner. Kalmar, Visby. Ljungbyhed.

Efterträddes av 59 grader 23 minuter nord, 21 grader 42 minuter ost.»

En stor svensk poet

Det är fel att säga att Eva Ström med »Berättelser» befäster sin ställning som stor svensk poet – det har hon redan gjort för länge sedan! Det är riktigt att säga att hon ger oss ännu en stor läsoplevelse. •

Fler bidrag till Läkartidningens serie om »mannen bakom syndromet»/ »mannen bakom metoden» välkomnas, men tag kontakt med redaktionen innan du börjar skriva – ett stort antal syndromartiklar är redan beställda eller under arbete!

Eva Ström. **Berättelser**. 67 sidor. Stockholm: Bonnier Alba, 1997. ISBN 91-34-51986-6.

Recensent: Lars Erik Böttiger, professor, Saltsjö-Boo.